

Отримано: 8 лютого 2022 р.

Прорецензовано: 14 березня 2022 р.

Прийнято до друку: 17 березня 2022 р.

e-mail: kupratan@gmail.com

talachka2015@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-13(81)-224-228

Купрата Н. Я., Ковальська Н. А. Явище синонімії у навчанні іноземних студентів мові спеціальності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13(81). С. 224–228.

УДК: 811.161.2:373.421:46

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5829-9701>

Web of Science Researcher ID: H-9782-2018

Купрата Надія Ярославівна,

кандидатка філологічних наук, доцентка,
Одеський національний економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1837-4708>

Web of Science ResearcherID: K-1844-2017

Ковальська Наталя Аркадіївна,

кандидатка філологічних наук,
Одеський національний економічний університет

ЯВИЩЕ СИНОНІМІЇ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МОВИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Головним аспектом формування комунікативної мовленнєвої компетенції іноземних студентів, які опановують економічні спеціальності, є розширення здобувачами вищої освіти свого словникового запасу необхідною термінологічною лексикою, чітке розуміння ними стилістичних і семантичних відтінків лексики, практичне її засвоєння з урахуванням сфери застосування. У поданій статті зосереджено увагу на важливості розгляду явища синонімії під час навчання мові спеціальності та необхідності розширення словникового запасу, опанування іноземними студентами синонімічних рядів української економічної термінології, формування навичок розрізнення контекстуальних відтінків значень синонімів для вживання у професійній комунікації. Формування в іноземних студентів навичок й вмінь добирати відповідно до контексту й комунікативної мети правильні слова, терміни, словосполучення, фразеологізми збільшують рівень мовної, мовленнєвої, комунікативної і, відповідно, професійної компетентності. У дослідженні визначено ключові методи опанування явища синонімії, як от: опис предметів, явищ, властивостей та ознак, а також переклад фразеологізмів, робота з термінологічними словниками тощо. Показано вибір оптимальних шляхів розвитку мовних умінь та навичок використання синонімів в українській мові. Розглянуто синонімічні явища в українській мові та мові спеціальності, зокрема, лексичну синонімію, терміну синонімію, займенникову синонімію, фразеологічну синонімію. Визначено важливість розробки системи відповідних завдань і вправ, що сприятиме збільшенню ефективності організації роботи з українською лексикою і фаховою термінологією. Авторами статті наведено ряд практичних завдань із різними синонімічними явищами, які доцільно пропонувати іноземним студентам у рамках вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна».

Ключові слова: синонімія, синоніми, терміни синоніми, мова спеціальності, професійна лексика, термінологія.

Nadia Kuprata,

Candidate of Philological Sciences (PdD), Ass. Professor,
Odessa National Economic University

Natalia Kovalska,

Candidate of Philological Sciences (PdD),
Odessa National Economic University

THE PHENOMENON OF SYNONYMY DURING TRAINING FOREIGN STUDENTS OF THE LANGUAGE OF SPECIALTY

The main aspect of the formation of communicative speech competence of foreign students who master economic specialties is the expansion by applicants of higher education of their vocabulary with the necessary terminology vocabulary, a clear understanding of their stylistic and semantic shades of vocabulary, its practical assimilation taking into account the scope of application. The presented article focuses on the importance of considering the phenomenon of synonymy during the study of the language of the specialty and the need to expand the vocabulary, mastery of foreign languages, we are students of synonymous series of Ukrainian economic terminology, the formation of skills of distinguishing contextual shades of synonym values for use in professional communication. The formation of foreign students' skills and abilities to select the correct words in accordance with the context and communicative purpose, terms, phrases, phraseology and increase the level of linguistic, speech, communicative and, accordingly, professional competence. The study identified the key method and mastery of the synonymy phenomenon, such as: description of objects, phenomena, properties and features, as well as translation of phraseology, work with terminology dictionaries, etc. to use of synonyms in the Ukrainian language. The importance of developing a system of relevant tasks and exercises is determined, which will increase the effectiveness of the organization of work with Ukrainian vocabulary and professional terminology. The authors of the article give a number of practical tasks with various synonymous phenomena, which are expedient to offer foreign students within the framework of the study of the discipline «Ukrainian as a foreign language».

Keywords: professional vocabulary synonymy, synonyms, terminological synonyms, specialty language, terminology.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Згідно з ухваленим урядом України Законом про державну мову викладання у вищій відбувається українською мовою. Це стосується також й іноземних студентів, які повинні опанувати всі дисципліни мовою країни, в якій навчаються. Тому головним завданням викладачів-філологів, які працюють із іноземними студентами, є дати базові знання з української мови, зокрема, з мови спеціальності, термінології, усталених виразів; сформувані в них відповідні мовні та мовленнєві навички, вміння вільно володіти набутими знаннями у повсякденній

комунікації та подальшій професійній діяльності в Україні. Одним із шляхів реалізації основних положень нової освітньої парадигми є впровадження у навчання новітніх методів організації роботи студентів.

Мова є органічною частиною національної культури, найважливішим фактором її розвитку. Як величезне прадавнє сховище знань мова затверджується у своїх одиницях, перш за все, в синонімічних рядах та фразеологізмах. Весь історичний досвід народу відображається у його внутрішньому світі, в його своєрідній ментальності. Тому мова – це культура нації, це стержень, на якому тримається державність кожного народу.

Важливим етапом в опануванні української мови іноземними студентами є, на нашу думку, вивчення проявів синонімії в українській мові та мові спеціальності. Так, серед ключових методів опанування явища синонімії можна виділити: опис предметів, явищ, властивостей та ознак; переклад фразеологізмів; робота з термінологічними словниками тощо.

Особливої уваги потребує явище синонімії в лексикології та термінології. Події, які відбуваються в світі, обов'язково впливають на всі сфери діяльності людини, в тому числі й на освітню. Пандемія, тривалі карантини ще більше активізували роботу в інтернеті, посилили міжособистісну та професійну електронну комунікацію. Активне використання електронних ресурсів дозволяє іноземним студентам при перекладі на рідну мову провести паралель мовних явищ, зрозуміти особливості та правила перекладу текстів зі спеціальності. Достойний рівень володіння українською мовою дає можливість іноземним студентам успішно репрезентувати свої знання, завершити навчання та отримати державний освітній сертифікат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі завдяки електронній «революції» посилюється інтерес до термінології, оскільки поява електронних текстів, переклад їх різними мовами стрімко змінює термінологічну практику, ставить питання, які потребують чіткої відповіді.

Зарубіжні вчені теж активно шукають нові підходи у вивченні термінів та плідно працюють над цією проблемою, адже автоматичний переклад термінних синонімів потребує кропіткої праці.

Актуальність питання розвитку українського та зарубіжного термінознавства на сучасному етапі вирізняє і розвиває різні напрямки. Лінгвістичний аспект здебільшого розвивається з позиції когнітивної, комп'ютерної лінгвістики та соціолінгвістики, логічний аспект терміна – це його тісний зв'язок із поняттям. Лінгвістичний та логічний аспекти вивчення термінів вважаються традиційними.

Сучасні науковці пропонують нові аспекти вивчення термінів. Вчені вивчають проблеми, які досі не розв'язувала загальна теорія термінознавства, як от: залежність терміна від контексту, полісемічність, двозначність термінів. Відповідно виникають нові напрямки вивчення та застосування термінів: соціотермінологія (вивчення мови у соціальному контексті, оскільки термін є соціальним виміром) (Gaudin, 1993); текстуальна термінологія (терміни – це «конструкти» в тексті, які функціонують на базі корпусної лінгвістики); комунікативна теорія термінології (враховує рівень професіоналізму при спілкуванні між фахівцями, між студентами та фахівцями), розвиток стандартів та переклад, комп'ютерна термінологія. Дослідженнями у цьому напрямку займаються саме М. Роджерс та С. Райт.

У свою чергу, Тереза Кабре запропонувала «теорію дверей», яка передбачає послідовний розгляд терміна з трьох сторін: когнітивної (поняття), лінгвістичної (термін) та комунікативної (ситуація). Таким чином, термін може розглядатися з різних точок зору відповідно до мети чи завдання, яке ставить учений (Cabre, 2003: 186–187). Така багатогранність розширює обрії вживання терміна, і кожні «двері» розкривають особливості термінологічної одиниці.

Теорію багатовимірності терміна підтримує і Д. Сайджер, який пропонує засвоєння термінолексми з когнітивної, лінгвістичної та соціокомунікативної сторін (Cabre, 2003: 183; Sager, 1990).

К. Керремманс та Р. Теммерман відзначили, що комп'ютерна та когнітивна лінгвістики дали поштовх і для розвитку лінгвістичної онтології (терміни даються у зв'язках через посилання та описи), яка нагадує глосарії чи словники (Temmerman, Kerremmans, 2003). Отже, така деталізація дає комп'ютеру шанс достеменно опрацювати текст.

Потребу розвитку термінної синонімії обстоюють і вітчизняні вчені. Серед них: А. Дяков, А. Коваль, Н. Овчаренко, Т. Михайлова, Н. Рибак, Т. Панько, І. Качан, Г. Мацюк та багато інших. Класифікацією синонімічних термінів, їх структурою займалися Л. Філюк, В. Молодець, Н. Овчаренко (Молодець, 1983; Овчаренко, 1996; Філюк, 2007). Мовознавці за різними критеріями вивчали синонімічні ряди, аналізували значення та варіанти утворення термінних синонімів і, безперечно, зробили величезний вклад у розвиток ділової, економічної, науково-технічної, професійної термінології.

Постановка завдання. Метою статті є визначення важливості вивчення явища синонімії під час навчання мови спеціальності та необхідності розширення словникового запасу студентів-іноземців, формування навичок розрізнення контекстуальних відтінків значень синонімів для вживання у професійній комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. У професійній лексиці явище синонімії активно розглядається в економічній термінології. Відомо, що одні вчені вважають синонімію у термінологічній лексиці явищем негативним, інші – позитивним і корисним. А. Д'яков та Є. Толікіна доводять, що синонімія в термінології недопустима, оскільки синоніми вимагають додаткових роз'яснень для засвоєння (Д'яков, Кияк, Куделько, 2000; Толикіна, 1970). Мовознавці О. Ахманова і В. Даниленко, підтримують вживання термінологічних синонімів, оскільки кожен із них показує свою особливість, по своєму розкриває зміст терміна. Такі терміни не є взаємозамінними, не конкурують між собою, не співвідносяться, адже зв'язані лише з позначуванним об'єктом і означають те саме смислове поняття (Ахманова, 1957; Даниленко, 1977).

Термінні синоніми у професійній лексиці утворюються по-різному. Є лексичні терміни з різними твірними основами: *власність, майно, статок; договір, угода, пакт; колегія, рада, комісія; лишок, надмір, решта*. Рідше вживаються словотвірні терміни-синоніми: *ізоляція–ізолювання, перерахунок – перерахування, плата – платіж, план – планування*.

Величезна українська словотворча база, вживання діалектів, запозичення з іноземних мов призвело до появи довгих синонімічних рядів. В економічній професійній лексиці ми спостерігаємо активно вживані терміни-синоніми, утворені різними способами: *гроші – кошти – капітал; кредит – позика; індекс – показчик – список; зразок – взірець – киталт; дебати – обговорення – дискусія – суперечка; акція – цінний папір – петиція – апеляція; асигнувати (гроші) – виділяти – призначати – видавати*.

Підібрати відповідний термін буває непросто для українського студента, а для іноземця – це ще складніше.

Із явищем синонімії іноземні студенти знайомляться вже на перших заняттях з української мови як іноземної. Вони чують і пишуть слова: *учитель – викладач, дім – будинок, жити – мешкати, тато – батько, гарний – прекрасний, любити – кохати, юнак – хлопець – парубок, квітнути – цвісти, діло – справа, хороший – добрий*. Кожне слово із синонімічного ряду несе своє навантаження, має свою неповторність. Щоб показати іноземним студентам особливості вживання того чи іншого синоніма, викладач може включити запис українських пісень, записати речення, дати декілька синонімів і допомогти обрати потрібне слово. Наприклад: 1. *Ой, (спить, куняйте, дримайте), не (спить, куняйте, дримайте), не будете спати*. 2. *(Спить, куняє, дримає) ставок, де колишуться віти*.

Можна просто записати речення із синонімами і пояснити правильний вибір слова: 1. *Дівчина лукаво (регоче, сміється, посміхається)*. 2. *Студенти (говорили, розмовляли, розповідали) про історію рідного краю*.

Корисно показати ряд синонімів, а потім продиктувати речення і дати завдання відредагувати їх, замінивши однокореневі слова відповідними синонімами. Наприклад: 1. *Ледар усе життя ледарює*; 2. *Тільки нероба нічого не робить*; 3. *Школярі прийшли до школи*; 4. *Учні навчилися швидко читати*.

Використання синонімів є одним із дієвих і дуже розповсюджених прийомів навчання мові. Слід зазначити, що фразова синонімія, яка використовується на середньому етапі підготовки іноземних студентів активізує навчання, оскільки дозволяє реалізувати такі методичні прийоми, як оптимізацію (насичення навчального процесу мовними конструкціями) та мінімізацію (звуження до мінімуму граматичного матеріалу). Фразова синонімія починається з перших хвилин навчання українській мові. Для іноземця важливо вже на початку опанування іноземної мови розуміти, що слова-привітання (*привіт, вітаю, добрий день, здрастуйте*), слова-прощання (*до побачення, на все добре, до зустрічі, бувайте, прощайте*), слова-вибачення (*перепрошую, вибачте, даруйте*) – це синоніми.

На наступних етапах опанування української мови, а саме у процесі вивчення іменників, прикметників, дієслів, іноземний студент має зрозуміти прояви синонімії в описі пейзажів, портретів, явищ у різних стилях, зокрема в художньому, офіційно-діловому та науковому.

У науковому стилі характеристика предмета чи явища має бути винятково повною, точною, стислою, а основні ознаки виражаються переважно прикметниками та іменниками, як правило, книжними. Однак в художньому стилі акцент робиться тільки на яскраві деталі, які дозволяють скласти повний образ предмета чи явища, до того ж мовні засоби для опису значно більші. Так, студенту легко описати погожий літній день чи свого товариша, добираючи необхідне слово із синонімічного ланцюга відповідно до контексту: *день (сонячний, теплий, літній, гарний), товариш (вірний, справжній, надійний)*. Проте в науковому стилі при вживанні синонімічних рядів варто пам'ятати про збереження змісту тексту та його смислового навантаження: *ідея – думка, твердження, задум; ділові папери – періоджерела, документи; кімната – приміщення, вітальня, зал; рішення – ухвала, постанова, вирішення; робітник – працівник, співробітник*.

Вагомим є правильне вживання синонімів і в офіційно-діловому стилі. Навчитися вести бесіди з партнером, вирішувати різні робочі моменти в офісі чи телефоном є важливим завданням для іноземних студентів. Варіативність відповіді дає змогу обрати саме ту фразу, яка найбільше сподобалася чи запам'яталася і, найголовніше, точно передає думку адресанта. Відповідно, мета комунікації досягнута. Для вираження цілкового порозуміння з партнером та висловлення своєї згоди доцільним є вживання різних фразових фразеологізмів, як от: *Я розумію Ваші аргументи; Я бачу в цьому сенс; Я зрозумів Вашу думку; Ми розуміємо один одного дуже добре; Ми порозумілися; Ви маєте рацію; Домовилися* та інші.

Важливо пам'ятати, що для наукового стилю характерні ланцюгові переходи, зв'язки, які тісно, із суворого послідовністю поєднують окремі частини тексту, окремі речення, де кожне наступне витікає із попереднього. Викладаючи матеріал, автор має послідовно перейти від однієї думки до іншої. Звісно, що всі речення, графічно розмежовані крапкою, не ізольовані одне від одного. Між ними є змістовний, смисловий зв'язок. Навіть речення, які не розташовані поруч, а відокремлені одним або декількома реченнями, мають смисловий зв'язок. Такий зв'язок між реченнями може бути різним: зміст одного речення може протиставлятися змісту іншого; зміст одного або декількох речень може зіставлятися одне з одним; зміст drugого речення може розкривати зміст першого або пояснювати один із його членів тощо.

Отже, будь-який текст – це поєднання речень, які розвивають одну думку і поєднуються в тексті ланцюговим або паралельним зв'язком. Зв'язки можуть бути різні і виражатися теж по-різному. Порівняємо: 1. *Я переказав кошти. Кошти були значні*; 2. *Я переказав кошти. Гроші були значні*; 3. *Я переказав кошти. Сума була значна*.

Як бачимо, в усіх трьох реченнях модель зв'язку однакова: підмет – додаток. Однак наповнення речень відбувається різними способами: 1) за допомогою лексичного повтору; 2) шляхом використання синонімів (*кошти – гроші*); 3) шляхом використання синонімів (*кошти – сума*). У наведених прикладах спостерігаємо два зв'язки: у першому реченні ланцюговий зв'язок виражається через лексичний повтор, а у другому і третьому – через синонімічний зв'язок.

У науковому та офіційно-діловому стилях дуже часто вживаються лексичні повтори, оскільки вони надають мові точності, ясності, а також гарантують надійний смисловий зв'язок між реченнями. Вживання ланцюгового зв'язку через лексичні повтори в науковому стилі пов'язане також із усталеною, стійкою термінологією, синонімічних замінів.

Вивчаючи мову спеціальності, іноземні студенти мають розуміти, як правильно вибудувати ланцюгові зв'язки в науковому та офіційно-діловому стилях. Ланцюговий синонімічний зв'язок не відрізняється за своєю суттю від ланцюгового зв'язку через лексичний повтор. Адже тут ми бачимо ті самі структурні співвідношення, загальні для всіх різновидів ланцюгового зв'язку (підмет – додаток, додаток – додаток). Однак синонімічна лексика – не тільки нейтральний показник структурної відповідності речень. Вона дозволяє виражати різні смислові відношення між реченнями: показує ставлення автора до змісту попереднього речення, оцінює, коментує цей зміст.

Ланцюговий синонімічний зв'язок надає мові різнобарвності, гнучкості, дозволяє уникнути повтору одного й того ж слова. Розглянемо приклад економічного тексту: *«Заощадження – один із найбільш важливих способів використання доходів. Саме за допомогою систематичного відкладання (збереження) грошей люди можуть дозволити собі купувати дорогі речі, справлятися з різними неприємностями, такими, як втрата роботи чи важкі хвороби»*. Між наведеними реченнями ми спостерігаємо зв'язок «підмет – додаток». Відповідність між реченнями виявляється через слова-синоніми (*заощадження – відкладання (збереження) грошей*). Лексична близькість цих слів і є показником структурної відповідності речень.

Важливим задачею для студентів-іноземців є усвідомлення важливості вживання займенників, які за своєю стилістичною функцією наближаються до ланцюгового синонімічного зв'язку. Займенникова синонімія дуже розповсюджена в науковому та офіційно-діловому стилях. Наприклад: 1. *Банк висунув свої вимоги. Вони були обтрунтовані*; 2. *Клієнт приніс потрібну суму. Її переказали на рахунок фірми*; 3. *Менеджер підписав договір. Він був двосторонній*.

Тренувальні вправи на виявлення синонімічних явищ допоможуть здобувачам збагатити свій лексичний запас слів, вправно вживати займенники, упевнено користуватися термінами. Так, студентам можна запропонувати наступний уривок тексту, з якого потрібно, наприклад, виписати синоніми до слова «дохід», знайти займенник до слова «сума» тощо:

«*Позиковий відсоток. Однією із головних причин, яка спонукає людей накопичувати гроші, є прагнення отримати з них відсоток.*

Цей дохід виходить тоді, коли хто-небудь інший отримує можливість використовувати ваші гроші і платити вам за це визначену суму. Така величина відома як норма прибутку. Вона розраховується як відсоток від суми вкладу за рік. Наприклад, якщо Ви поклали в банк 1000 доларів на рахунок, з якого виплачується 15% річних, то через рік ви будете мати 150 доларів, тобто отримаєте в якості відсотків 150 доларів. Ці 150 доларів є вашим прибутком.

Не можна залишати поза увагою і тему фразеологічної синонімії. Адже у кожного народу є своєрідне бачення різних явищ, вчинків людей, уявлення про природу, тварин і птахів тощо. Наше світобачення формує мовне вираження всього, що нас оточує. В українській мові, безумовно, є фразеологізми, які можна дослівно перекласти (наприклад, на англійську мову) із повним збереженням їхньої структури. Це можна пояснити схожістю мислення, світосприйняття людей різних народів, національностей тощо: 1. *Слово – срібло, а мовчання – золото – Speech is silver, silence is gold*; 2. *Одна голова добре, а дві – краще – Two heads are better than one.*

Проте є група фразеологізмів, які при перекладі мають не точний еквівалент слова, як от: 1. *Купити kota у мішку – Buy a pig in a poke*; 2. *Коли рак на горі свисне – When pigs fly.*

Безумовно, що найчастіше у перекладених на іншу мову варіантах відбувається повна трансформація лексичного й семантичного значення слів, зберігається лише смислове навантаження фразеологізмів: *Hi nuxu, ni nera! – Break a leg!* Такі фразеологізми можна лише запам'ятати, що іноді видається складним для іноземців. Однак, як наголошував Л. П. Сміт, «Діюми – це маленькі іскорки життя та енергії в нашому мовленні; вони схожі на вітаміни в нашій їжі, які роблять її більш поживною та корисною; мова, позбавлена ідіом, <...>, стає безбарвною, несмачною та нудною» (Сміт, 1959: 172).

Добираючи синоніми до фразеологізмів, студенти не тільки збільшують свій лексичний запас слів, а й починають розуміти витоки утворення таких словосполучень. Наприклад: *викидати гроші на вітер – витратити дарма; висіти на телефоні – розмовляти; голій як бубон – бідний; гризти граніт науки – вчитися; позичати очі в сірка – брехати; море по коліна – байдуже.*

Як бачимо, вивчення головних аспектів синонімії на заняттях української мови як іноземної має надзвичайно важливе значення. Адже викладач не тільки демонструє іноземним студентам лінгвокультурологічні особливості української мови, а й знаходить точки дотику терміних синонімів, фразеологічних одиниць з іноземними словами, наповнює смисловим змістом мовні явища в українській мові.

Висновки. Отже, вивчення явища синонімії має охоплювати всі її складові: когнітивну, лінгвістичну та соціокомунікативну, оскільки термінознавство в сучасному світі відіграє значну роль у розвитку семантичного Веба. Розвиток комп'ютерних технологій дав поштовх розвитку інформаційній технології, комп'ютерній лінгвістиці, онтологічній інженерії. Розуміння головних ознак термінів, як от: двозначність, полісемія, варіативність, вимагають кропіткої праці як викладачів, так і іноземних студентів. Вміння правильно добирати відповідні слова, словосполучення, фразеологізми демонструє рівень мовної, мовленнєвої, комунікативної і, відповідно, професійної компетентності.

Джерела та література:

1. Ахманова О. С. Очерки по общей и русской лексикологии. Москва, 1957. 296 с.
2. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: Вид. дім «KM Academia», 2000. 218 с.
3. Даниленко В. П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания. Москва, 1977. 246 с.
4. Молодеч В. Н. Некоторые проблемы терминологической синонимии. *Термины и слово*. Горький, 1983. С. 11–21.
5. Овчаренко Н. І. Способи номінації словотворення у сучасній українській мінералогічній термінології: автореф. дис... канд. філолог. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 1996. 21 с.
6. Сміт Л. П. Фразеология английского языка. Москва: Учпедгиз, 1959. 208 с. URL: <https://www.booksite.ru/fulltext/smit/text.pdf>.
7. Толикина Е. Н. Некоторые лингвистические проблемы изучения термина. *Лингвистические проблемы научно-технической терминологии*. Москва, 1970. С. 53–66.
8. Філюк Л. М. Динамічні процеси у формуванні української терміносистеми інформатики: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Одеса, 2007. 20 с.
9. Cabre T. Theories of terminology: Their description, prescription and explanation. *Terminology*. 2003. Vol. 9, No 2. P. 163–199.
10. Gaudin F. Pour une socioterminologie: des problèmes sémantiques aux pratiques institutionnelles. *Publications de l'Université de Rouen*. Rouen: Université de Rouen, 1993. 254 p.
11. Sager J. C. A practical course in terminology processing. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publ. Comp., 1990. 254 p.
12. Temmerman B., Kerremans K. Termontography: Ontology Building and Sociocognitive Approach to Terminology Description, 2003. URL: https://www.academia.edu/851013/Termontography_Ontology_building_and_the_sociocognitive_approach_to_terminology_description.

References:

1. Akhmanova, O. S. (1957). Ocherki po obshchey i russkoy leksikologii [Essays on General and Russian Lexicology]. Moskva [in Russian].
2. D'yakov, A. S., Kyiak, T. R., & Kudel'ko, Z. B. (2000). Osnovy terminotvorenniya: Semantichni ta sotsiolingvistychni aspekty [Fundamentals of term formation: Semantic and sociolinguistic aspects]. Kyiv: Vyd. dim «KM Academia» [in Ukrainian].
3. Danilenko, V. P. (1977). Russkaya terminologiya: Opyt lingvisticheskogo opisaniya [Russian terminology: Experience of linguistic description]. Moskva [in Russian].

4. Molodets', V. N. (1983). Nekotorye problemy terminologicheskoy sinonimii [Some problems of terminological synonymy]. *Terminy i slovo – Terms and word*. Gor'kiy, pp. 11–21 [in Russian].
5. Ovcharenko, N. I. (1996). Sposoby nominatsiyi slovotvorenniya u suchasniy ukrayins'kiy mineralohichniy terminolohiyi [Methods of word formation nomination in modern Ukrainian mineralogical terminology]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Dnipropetrovs'k [in Ukrainian].
6. Smit, L. P. (1959). Frazеologiya angliyskogo yazyka [Phraseology of the English language]. Moskva. Retrieved from <https://www.booksite.ru/fulltext/smit/text.pdf> [in Russian].
7. Tolikina, E. N. (1970). Nekotorye lingvisticheskie problemy izucheniya termina [Some linguistic problems of the study of the term]. *Lingvisticheskie problemy nauchno-tekhnicheskoy terminologii – [Linguistic problems of scientific and technical terminology]*. Moskva, pp. 53–66 [in Russian].
8. Filyuk, L. M. (2007). Dynamichni protsesy u formuvanni ukrayins'koyi terminosystemy informatyky [Dynamic processes in the formation of the Ukrainian terminology of informatics]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa. [in Ukrainian].
9. Cabre, T. (2003). Theories of terminology: Their description, prescription and explanation. *Terminology*, vol. 9, no 2, pp. 163–199.
10. Gaudin, F. (1993). Pour une socioterminologie: des problèmes sémantiques aux pratiques institutionnelles. Publications de l'Université de Rouen. Rouen : Université de Rouen.
11. Sager, J. C. (1990). A practical course in terminology processing. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publ. Comp.
12. Temmerman, B., & Kerremans, K. (2003). Termontography: Ontology Building and Sociocognitive Approach to Terminology Description. Retrieved from https://www.academia.edu/851013/Termontography_Ontology_building_and_the_sociocognitive_approach_to_terminology_description.